

СЪЩНОСТ, РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА СИСТЕМАТА ОТ МОНОГРАФИИ В ИНЖЕНЕРНАТА ГЕОДЕЗИЯ

Чл.-кор. проф. д-р инж. Георги Милев, БАН, ИКИТ
Поч. проф. д-р инж. Иво Милев, Берлин, Германия

SUMMARY

The completed system of monographs on Applied Geodesy - part 1 Engineering Geodesy is presented. In essence, it summarizes the current problems of construction, architecture, spatial planning and the role and place of geodesy - Engineering Geodesy in their implementation. Thus, for the first time, the construction activity, the architecture, the spatial planning and the Engineering Geodesy are exposed together. The presentation is from an interdisciplinary point of view including Engineering Geodesy as an integral part of this complex activity. The scope, volume, sectioning, structure and content of the individual books on the subject are presented. A summary review, analysis and evaluation of the literature in the field of Engineering Geodesy has been made. The original solutions in the system of monographs and the corresponding generalized complex literature are presented. In practice, the system of monographs is a digital whole with a volume of 2870 computer pages with uniform numbering of content, text, formulas, figures, tables and literature. The analog edition covers 5 books.

Key words: Construction, Architecture, Spatial planning, Applied and Engineering Geodesy, system of monographs.

РЕЗЮМЕ

Представена е завършената и издадена система от монографии за Приложната геодезия –Част 1, Инженерна геодезия. Тя обобщава съвременните проблеми на строителството, архитектурата, устройството на територията и мястото и ролята на геодезията – Инженерната геодезия, при тяхното реализиране. По този начин, за първи път, строителната дейност, архитектурата, устройството на територията и Инженерната геодезия са изложени заедно по същество. Изложението е от интердисциплинарна позиция, включвайки Инженерната геодезия като **неотменен елемент** на тази **комплексна дейност, в която безспорна роля имат и други специалисти**. Представени са обхватът, обемът, поделянето, структурата и съдържанието на отделните книги по въпроса. Направен е обобщен преглед, анализ и оценка на литературата в областта на Инженерната геодезия. Изложени са оригиналните решения в системата от монографии и съответна обобщена комплексна литература. Практически, системата от монографии е едно дигитално цяло, с обем от 2870 компютърни страници с единна номерация на съдържание, текст, формули, фигури, таблици и литература. Аналоговото издание обхваща 5 книги.

Ключови думи: Строителство, Архитектура, Устройство на териториите, Приложна и Инженерна геодезия, система от монографии.

1. ОБЩИ ДАННИ

След осемгодишен труд е завършена и издадена „Системата от монографии“ от Приложна геодезия – Част 1, Инженерна геодезия [5], [6], [7] (фиг. 1). По същество тя обобщава съвременните проблеми на строителството, архитектурата, устройство на териториите и ролята и мястото на геодезията – Инженерната геодезия, при тяхното

реализиране. По този начин, за първи път, строителната дейност, архитектурата, устройството на териториите и Инженерната геодезия са изложени заедно от **интердисциплинарна позиция**, а Инженерната геодезия и като **неотменен елемент** на тази комплексна дейност, **в която безспорна роля имат и други специалисти**. Тук са **представени** обхватът, обемът, поделянето, структурата и съдържанието на отделните книги по въпроса. Направен е обобщен преглед, анализ и оценка на литературата в областта на Инженерната геодезия {вж. и [6]}. Изложени са оригиналните решения в системата от монографии и съответна обобщена комплексна литература. Практически, системата от монографии е едно **уникално дигитално цяло**, с монографичен характер, с обем от 2870 компютърни страници с единна номерация на съдържание, текст, формули, фигури, таблици и литература. Аналоговото издание обхваща 5 книги. Такова издание липсва в световната литература. Може би това постижение би представлявало интерес и за известната „Книга на ...“?!

Фиг. 1. Книги на Системата от монографии

В дигитален вид книгите са качени на сървъра на: <http://biblio.bg> на електронната книжарница biblio.bg в pdf. формат [33]. Обща информация и началото на

книгите до 22 стр. е достъпна ако непосредствено след biblio.bg в pdf напишете Георги Милев или <https://tinyurl.com/wmbqz5c>; <https://tinyurl.com/ums3dfv>. Информация е качена и на сървъра на Българска академия на науките (БАН) – Институт за космически изследвания и технологии (ИКИТ) [34]), Баварската академия на науките, DFG Германия [35] и на сървъра на СГЗБ [36].

При представяне на Приложната геодезия в [6], а също и в труда „Приложна и Инженерна геодезия“, Милев, Г., И. Милев., С. СГЗБ. ГКЗ. 2017, 1-2, 3-13“, бяха систематизирани и обобщени проблемите за обхвата, същността и областите на Приложната геодезия и обекта на Инженерната геодезия. Със **завършването** на раздел 13 от [5] практически завършва и нашето изложение на Част 1 Приложна геодезия – Инженерна геодезия. Това позволява да се направи **анализ и сравнение** на позицията, принципите и подхода при обобщението, систематизирането, структурирането, съдържанието и изложението на проблемите на Инженерната геодезия и мястото им в специализираната литература по въпроса. Заедно с това да бъде направено още **конкретизиране, прецизиране и уточняване** на тези проблеми. Всичко това според нас, за съжаление, липсва в специализираната световна литература в тази област.

Възникването на геодезията, така както се обяснява в нейната история, се свързва със стопански дейности в Египет [28], [18], [6]. По-нататък това продължава с **появяването** на много по-късен етап и на **Инженерната геодезия** – обобщаваща геодезическите работи в тази област. Основно това е **свързано със строителството**, с изграждането на по-големи, обекти, при които се налага да се осигури тяхната равнинна и на по-късен етап - на пространствената им геометрия [9]. Заедно с **масовизирането** на дейността при изграждането и експлоатацията на **инженерните обекти и съоръжения и устройство на територията**, и заедно с **развитието на геодезията**, се променят обемът, характерът, изискванията, точността, развиват се методите и технологиите, и се развива и Инженерната геодезия (включително и софтуерът), като тя все повече се **интегрира** и става **неотменен елемент** на всички етапи на изграждането и експлоатацията на инженерните обекти и комплекси от тях.

Необходимо е още да се подчертае, че началото в **литературното обособяване, дефиниране и представяне на Инженерната геодезия**, като отделна самостоятелна част от науката, е поставено в бившия Съветски съюз. След това преминава в бившите страни от социалистическия лагер, включително ГДР, а впоследствие - оттам в Обединена Германия, където получи изключително интензивно развитие. Инженерната геодезия получи и интернационално значение и признание и влезе и като организационна единица в международните организации – FIG (Международна федерация на геодезистите, 1958 г.) и по-късно - в IAG (Международната асоциация по геодезия).

Развитието на науката и практиката поставят още нови проблеми пред Геодезията – Приложната геодезия, свързани с нов тип, необичайни за геодезията, обекти (колайдери – ускорители, машиностроене, ракети и навигация, медицина и др.) и дейности. Много от тях са **уникални**, не са традиционни масови обекти, а са такива, при които се поставят, в някои случаи, специфични дори много специфични изисквания (напр. точност – части от mm) и се налага **решаването** на уникални геодезически проблеми, които излизат извън рамките на обичайния инженерен и природонаучен аспект на Приложната геодезия. При това се налага развитие и интегриране на **нови, физически, геодезически апарати, инструменти, системи, приспособления, технологии, софтуер** и др., непостроени на традиционните геодезически, а на други принципи, някои, появили се на съвременния етап на развитие на науката и практиката. Те следва да бъдат включени в Част 3 на Приложната геодезия.

Някои от **обектите и дейностите**, обаче, не се идентифицират по принцип с тези на традиционната, масовата Инженерна геодезия, но имат **инженерен характер**. Такива

са напр. проблемите, свързани с **машиностроене, автомобилостроене, самолетостроене, корабостроене, роботостроене** и др. Поради това би следвало те да бъдат отнесени и към Инженерната геодезия. За да няма смесване с вече дефинираната масова – традиционна **Инженерна геодезия**, би следвало те да се обособят като отделна специална част от нея - **Специална Инженерна геодезия**. Тя – Специалната Инженерна геодезия, както вече се каза, следва да обхваща споменатите инженерни дейности и обекти, както и останалите, **носещи инженерен характер**. Когато проблемът е свързан с нея, тогава би следвало да се спомене и наименованието **Специална Инженерна геодезия**. В останалите случаи би следвало да е достатъчно само **наименованието Инженерна геодезия**.

2. СЪЩНОСТ НА СИСТЕМАТА ОТ МОНОГРАФИИ

Необходимостта от обобщение, структуриране и прецизиране на обхвата и съдържанието на Приложната геодезия, според нас, налага въвеждане на определени граници и ясни дефиниции. Обобщено, Приложната геодезия е поделена от нас, в Книга 1 [6], на три части: **1. Инженерна геодезия; 2. Природонаучен аспект на приложение на геодезията; 3. Други (неинженерни и природонаучни) приложения на геодезията.**

Вижда се, че така се покрива реализирането на всеотрасловото приложение на геодезията, без да се нарушава вече утвърденото разделяне и приложение. При това, в първите две части се включват **масови приложения** в съответните области на знанието и практиката, а в третата част остават по принцип непопадащи в тях **специални приложения и области** {вж. и 01.3.2 от [6]}, с **по-особени характерни, изисквания към Приложната геодезия** и свързаните с нея области, като:

- Военно дело;
- Стопански отрасли – свързано с приложения в кадастъра, Оценки на имоти, селско и горско стопанство, околна среда и др.;
- Специфични приложения – метеорология, навигация, радиоразпръскване, градски шумозащитни системи и изследвания и др.
- Уникални и характерни, обособени обекти и дейности (колайдери – ускорители, ракети, медицина и др.).

В [5] беше отбелязано, че много тясно с посочените дейности са свързани **наборът, обработката и представянето на информация** от споменатите и други направления във вид на **информационни системи** [5], [7]. Беше подчертано още, че има известна условност, като между поделенето на представените направления **рязка граница не може и не бива да бъде поставяна, а и не е необходима**. Има **дейности и решения**, които могат по определени показатели да се отнесат към едно или друго направление. Методи и технологии от Природонаучния аспект се прилагат ефективно и изключително успешно в Инженерния, напр. Глобалните спътникови навигационни системи – GNSS и др. Много от проблемите обстойно са дискутирани в началото на Книга 1 [6].

От трите аспекта на Приложната геодезия най-многоотрасловно разработен, масово прилаган и с огромна литература е Инженерната геодезия.

Така по този начин, на базата на професионалния опит, има възможност за достатъчно **систематизирано, подробно и диференцирано изложение на отделните страни на Приложната и респективно на специфичната масова дейност в Инженерната геодезия**. От една страна, има систематизиране на обхвата, структурата и дейностите на Инженерната геодезия, при нас е в три основни книги: **Книга 1. Основи, системи и технологии в Инженерната геодезия** [6]; **Книга 2. Проектиране и приложение на устройствените и генералните планове** [7]; **Книги: 3(3.1), 3(3.2),**

3(3.3). Изграждане на линейни обекти, сгради, съоръжения и монтаж на технологично оборудване. Планове на изградените комплексни обекти – отделни обекти и съоръженията по тях [5]. **От друга страна**, изложението обхваща само проблемите, директен обект на Инженерната геодезия. Така, фигуративно казано, се избягва опитът „на пораснал човек да му се облекат детските му дрехи“.

Анализирайки реализираното изложение с **обхват, структура и съдържание** на Инженерната геодезия, може да се установи, че то също е подчинено на **определени принципи, логика и връзки**, свързани непосредствено с тези на **строителството, архитектурата и устройството на териториите**, напр. спазване основно на създението „От общото към частното“. При това се има предвид, че вече генералното решение на **обектите**, особено тези със сложни пространствени решения, се прави непосредствено на базата на **числен 3D модел**, съставен **съвместно от архитекти, конструктори и геодезисти**. При това, геодезистите осигуряват преди всичко осите, нивата, координатите и проектната и реализираната геометрия (поради тези и други мотиви те са известни и като „геометри“), осигуряват също контрол по време на строителството, монтажа, както и изследване на деформациите, и много важно – изходната и друга информация за обектите (ГИС, BIM – Building Information Modeling и др.). **Безспорно в интердисциплинарната дейност по изграждане и стопанисване на обектите, както вече се спомена, неотменна роля имат и други специалисти.**

Уместно е още да се отбележи, че за разлика от **строителите и архитектите**, при които **резултатите от тяхната дейност** са видни – **изградените обекти**, и което масово се възприема като обществен факт, това не може да се каже за **дейността на геодезистите**, защото практически резултатите от нея се **интегрират** в тези на строителите и архитектите. До голяма степен тази дейност се **знае от специалистите**, но резултатите от нея **не се знаят и не са видни** за останалите граждани. Тя не само не се вижда, но и не се ползва непосредствено. До някаква степен резултатите от геодезическата дейност са видни само при вертикалното планиране, кадастъра, картографията и др.

И още нещо. Всъщност, **може да се приеме**, че възприетите и реализирани тук принципи, дейности, излагане и обобщено съвместно представяни на строителство, архитектура, устройствено планиране и Инженерна геодезия, заедно с останалите дейности по изграждане и експлоатация на обектите, са **предпоставка и се вписват изцяло в BIM**, така както те са представени в {3.12.2.1 от [5, (3.3)]}. Това също е много важно и не трябва да се изпуска или пренебрегва.

Така, обобщеното и систематизирано изложение на Инженерната геодезия обхваща:

Книга 1 съдържа: Същността на Приложната геодезия; общите **проблеми на строителството** като цяло (организация, нормативна база и др.); **основите и системите, методите и технологиите**, на които се гради Инженерната геодезия; по-нататъшното тяхно съдържание и реализиране.

Книга 2 обхваща - отново в съответствие с архитектурата и строителството - **общите проблеми на териториите - планирането и устройството им, и в частност** – „изграждане на застроените територии“ – комплекса от обекти (населени места, промишлени предприятия и др.), тяхната същност, проектиране и приложение (устройствени – общ, подробни, включително регулационни планове; генерални планове), включвайки и излагайки ролята, задачите, методите, технологиите на Инженерната геодезия при създаване и реализирането им.

Книга 3 продължава вече с разглеждане на **изграждането на конкретни типове обекти**, и тук, включвайки и представяйки ролята, задачите, методите, технологиите на Инженерната геодезия при реализирането им. Поради големия обем на изложението,

Книга 3 е оформена като **три книги: 3(3.1), 3(3.2), 3(3.3)**. При това с информация и **конкретни примери от практиката** за решаване на проблемите за отделни обекти, което, според нас, е от особена важност.

В **Книга 3(3.1)** - са изложени проектирането, строителството, експлоатацията и реконструкцията на линейни обекти и особеностите в геодезическите работи при: железопътни линии, пътища, обекти на енергоснабдяването, съобщенията, водоснабдяване и канализация, въжени линии, както и на тунели и метрополитени.

В **Книга 3(3.2)** – 530 стр. са включени проблемите, свързани с проектирането, строителството и монтажа на съоръжения по други линейни обекти, напр. мостове, а също геодезическите методи и технологии, за трасирането и контролните измервания и изследването на деформациите им. Представени са още тези проблеми при хидротехнически обекти, изградени самостоятелно или в комплекси от инженерни такива – язовири, каскади и др., както и хидромелиоративни обекти, корекции на реки, наводнения и засушавания, пристанища и речен транспорт.

В **Книга 3(3.3)** – 466 стр. е представено проучването, проектирането, трасирането и контролирането, както и изследването на деформациите при строителството, монтажа и експлоатацията на сгради, промишлени съоръжения и технологично оборудване, монтаж на машини с различно предназначение, също и обекти с гражданско предназначение – летища, спортни, високи съоръжения и др. По-нататък е представено съставянето на плановете и моделирането на изградените обекти – ВІМ и кадастъра на комуникациите на комплекси от инженерни обекти и съответните информационни системи, респективно – Специализирани данни (модел) на подземните комуникации, както и други инженерни аспекти на приложение.

За **различните обекти** в изложенията 3(3.1), 3(3.2) и 3(3.3) най-напред се дава кратка, съвременна **специфична информация за тяхната същност, изграждане, изисквания, нормативна база и особености**. Така, наред с другото, се използва **актуалната инженерна информация** и терминология и специалистите говорят на един език помежду си още повече, че разглежданите проблеми са **интердисциплинарни**.

Беше вече казано, че е направено обобщение, систематизиране, структуриране на материала, формулирано е съдържанието и е оформено изложението на проблемите на Инженерната геодезия. Освен това беше казано, че изложението е оригинално и конципирано така, че практически, особено в Книга 3, всеки раздел е отделен завършен самостоятелен труд – **отделна монография**. Така възникна **ново понятие, нова единица в литературата**, а именно „Система от монографии“ или „Системна монография“ за книги от този характер.

3. ОБОБЩЕН ПРЕГЛЕД, АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ЛИТЕРАТУРАТА В ОБЛАСТТА НА ИНЖЕНЕРНАТА ГЕОДЕЗИЯ

В исторически план на Приложната и Инженерната геодезия има посветени **огромен брой** трудове. Някои от тях са дадени в приложената тук литература и в литературата към отделните книги и раздели, както и в началото на Книга 1 [6]. При това е уместно ясно да се каже, че **началото и обособяването на масовата Инженерна геодезия**, нейното формулиране, дефиниране и **използване като понятие** се поставят и обособяват в бившия Съветски съюз. Независимо от факта, че **мощабни проекти** със значим обем геодезически работи, с висока точност и специфични изисквания **са извършени в много други страни**.

Трябва определено да се отбележи, че има голямо разнообразие във вида, формата на представяне, същността на изложението, структурата и други показатели на трудовете

за Инженерната геодезия. Голяма част от **литературните източници** са **посветени на отделни проблеми** на Инженерната геодезия. При това, обаче, около 90% от изложението е основи и елементи на **традиционната геодезия** – същност, инструменти, методи заснемане и т. н., и в оставащия, относително **малък обем**, е включен проблемът за Инженерната геодезия. Това беше характерно за издания, основно в бившия Съветски съюз и в тогавашните страни на социалистическия лагер.

Най-често се пишеха **трудове по геодезия**, като **отделни** раздели или глави се посвещават на Инженерната геодезия. Някои от тях вече са **комплексни**, разглеждат проблемите на геодезията и Инженерната геодезия на съвременно ниво [28], [14]. Поради липса на достатъчно обем, това разглеждане често е ограничено или книгите са големи по обем. Има и **обратни случаи**, когато в голямата си част трудовете са посветени на Инженерната геодезия, но в тях се **интегрират** части от общата геодезия, геодезическото инструментостроене, традиционни и уникални инструменти и технологии [25], проблеми от математиката, теорията на грешките и др. [27], [28]

На **отделни проблеми** от Приложната и Инженерната геодезия има посветени изключително много трудове и те са много изчерпателни и на високо научно ниво. Това преди важеше най-често за трудове, издавани в бившия Съветски съюз. През последните повече от 20 г. това важи и за страни от Западна Европа и особено за Германия.

Наред с това в литературата има голям брой трудове, целящи да се направи **систематизирано изложение** на проблемите на Инженерната геодезия. Въпреки че в тях се излагат същностни проблеми на Инженерната геодезия, те, може да се каже, са „парцеларни“. В зависимост от нивото и опита на автора/авторите **изложението** не е с определена насоченост, често хаотично – в насипно състояние, не изчерпващо проблемите. **Други** са на относително високо ниво, отразяващи **състоянието** на науката и практиката на дадения етап от **развитие** на обществото. Част от тях са във вид на една или няколко книги. Такива напр. са [1], [8], [2], [3], [11], [12], [13], [22], [23], [24], [15], [16], [26], [30] и др.

Основен проблем, според нас, на почти всички **издавани досега** трудове по Инженерна геодезия, е **откъсването** им от техния генезис, от строителството, архитектурата и устройственото планиране. Изтъкна се от нас, че проблемите, решавани при изграждането и експлоатацията на инженерни обекти и комплекси от тях, са **интердисциплинарни**. Геодезическите проблеми тук – елемент на Инженерната геодезия, **са също част** от тези интердисциплинарни проблеми. Неслучайно вместо Инженерна геодезия, някои от тях (през XX век, напр. в СССР и у нас), са именувани като **Геодезически работи в строителството** [9] или **Геодезия в строителството** {[4], учебник 6 издания}, или в бившия Съветски съюз, напр. Видуев, Г., Д. Ракитов. **Приложение геодезии в инженерно-строителном деле**. М., Недра, 1961, 1964. 399. Има много още геодезически книги, именувани и посветени и за отделни отрасли на строителството и монтажа, архитектурата и устройство на територията {вж. [8], [1] и др.}. Да не се забравя, че и проф. Бертолд Вите и съавтори от Бон, Германия, са именували 9-то издание на тяхната книга „**Геодезия за строителството, информация и моделиране на сгради (BIM) и статистиката**“ (Vermessungskunde für das Bauwesen mit Grundlagen des Building Information Modeling (BIM) und der Statistik [28]), независимо от съдържанието и начина на изложение.

Всъщност, малко са **пълните и систематизирани, и изчерпателни сериозни съвременни изложения**, посветени директно на проблемите на Инженерната геодезия в специализираната световна литература. За сравнение тук ще се дискутират само **две от тях**, издадени през последните години в Германия, сравнени с изложените от нас постановки и решения, заедно с изданията на проф. Бертолд Вите и съавтори. Към тях се отнасяме с безспорен респект и висока оценка, независимо от критичното ни

отношение в някои аспекти още повече, че наши трудове и в тази област, включително дисертациите ни, са създадени и отпечатани в Германия.

В едно от изложенията, представянето и делението на проблемите на Инженерната геодезия е свързано с трудове [19], [20], [21], [22]. Това изложение първоначално (вече има следващи изменени издания) е **направено** в отделни части – **книги, обособени** основно съобразно наличните автори и книги от тях в областта на Инженерната геодезия.

В другото изложение, представяне и поделяне на Инженерната геодезия [25] (част от последния аналог на изданието „Йордан, Егерт, Кнайсль – <http://www.springer.com/series/15072> [29]) съдържа 17 раздела. Голяма част от тях (~ 8) са свързани с описание на принципи, на уникални апаратури, технологии на измерване с тях.

Иначе в интерес на обективността, както вече се отбеляза, и двете споменати издания са безспорно от най-висока класа във всяко друго отношение, специално по актуалност, авангардност и качество, и само могат да бъдат адмирирани. Такава оценка, според нас, заслужава и изданието на проф. Б. Вите и съавтори [28]. То, според нас, с определено допълнение, разширение и концентриране само върху Инженерната геодезия, също би покрило до голяма степен нейните проблеми.

4. ОРИГИНАЛНИ РЕШЕНИЯ В СИСТЕМАТА ОТ МОНОГРАФИИ

1. Въвежда се ново понятие в литературата „Система от монографии“ – „Системна монография“;

2. Обобщение, систематизация, класификация, структуриране и изложение на Приложната и Инженерната геодезия на определен принцип. Практически досега такава липсва;

3. Обособяване на материята в три части: 1. Основи, системи и технологии; 2. Комплекс от обекти и 3. Отделни обекти;

4. Излагане на материала в 5 книги {поради големия обем на материала, включен в Книга 3, тя е отпечатана в три книги 3(3.1, 3.2 и 3.3)} под единна номерация, съдържание и като единно обединено дигитално издание на Част 1. Инженерна геодезия (над 2870 компютърни страници);

5. Съществува планирана, непосредствена и неизбежна връзка на разглежданата материя и конкретната ѝ реализация в книгите на 1 Инженерната геодезия - едно, обособено органично цяло;

6. Еднотипно структуриране на отделните раздели;

7. Обстойно интердисциплинарно съвместно представяне на съвременното състояние на отделните обекти, нормативната база и вида, обема, същността и специфичността на геодезическите работи;

8. Създаване и прилагане на оригинално, последователно многократно (трикратно) четиристепенно номериране на съдържание (до 3 степени), фигури, таблици, цитирания;

9. Въвеждане на нормативната база за всички обекти;

10. Привеждане на голям брой конкретни примери от практиката за разглежданите обекти;

11. Написана с многоцелево предназначение – наука, образование, приложение (практика);

12. Реализираните тук принципи, излагане и обобщено съвместно представяне на строителство, архитектура, устройствено планиране, Инженерна геодезия са предпоставка и се вписват изцяло в ВІМ, което е желаната перспектива;

13. Може би с изложените показатели тя би представлявала интерес и за известната „Книга на ...“?!

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Съвременното развитие и постиженията на науката и практиката рефлектират ефективно в Приложната, съответно Инженерната геодезия и респективно и в интердисциплинарното приложение (реализиране) в това на строителството, архитектурата и устройственото планиране. От особено значение е и интердисциплинарното, комплексното съвместно разглеждане на проблемите. То следва да намира отражение и в специализираната литература, посветена на тях. Правилното съвместно обобщение, систематизиране, структуриране и изложение е от особено значение за по-нататъшен прогрес в този отрасъл на знанието.

При изложението авторите, наред със стремежа за спазването на общите морални принципи, на преден план са изнесли коректността, доверието и взаимното уважение (зачитане) на другите автори. При това в унисон с мотото на книгите *„Наука трябва от човека всей его жизни. И если бы у вас было бы две жизни, то их бы не хватило вам. Большого напряжения и великой страсти требует наука от человека“*. {Акад. Иван Петрович Павлов (1849-1936), лауреат на Нобелова награда <https://psychov.net/pavlov-ivan-petrovich/>}

ЛИТЕРАТУРА

1. Большаков, Ф. Д., Г. П. Левчук. Справочное руководство по инженерно-геодезическим работам. Москва. Недра. 1980, 784
2. Милев, Г. Инженерна геодезия. С. Техника, 1979, 228 (учебник)
3. Милев, Г. Практикум по инженерна геодезия. С. Техника. 1980, 124
4. Милев, Г., Х. Духовников. Геодезия в строителството. С. Техника. I изд. 1973, 242; VI изд. 1999. 292 (учебник)
5. Милев, Г., И. Милев. Приложна геодезия Част 1, Инженерна геодезия. Книги 3(3.1); 3(3.2); (3.2). Изграждане на линейни обекти, на сгради, съоръжения, монтаж на технологично оборудване. Планове на изградените комплексни обекти. С. СГЗБ. „Авангард“. {Книги 3(3.1), 2019. 524; 3(3.2), 2022, 530; 3(3.3), 2022, 468} – <https://tinyurl.com/ums3dfv>
6. Милев, Г., И. Милев. Приложна геодезия Част 1, Инженерна геодезия. Книга 1. Основи, системи и технологии в Инженерната геодезия. С. СГЗБ. „Авангард“. 2017. 498– <https://tinyurl.com/wmbqz5c>
7. Милев, Г., И. Милев. Приложна геодезия Част 1, Инженерна геодезия. Книга 2. Проектиране и приложение на устройствените и на генералните планове. С. СГЗБ. „Авангард“. 2017. 330 (книга 2) – <https://tinyurl.com/ums3dfv>
8. Справочник по Инженерной геодезии. Киев. „Вища школа“. 1978, 376
9. Стойчев, Д., Г. Милев, Ал. Гълъбов, Геодезически работи в строителството. С. Техника. I изд. 1969, 480; III изд. 1983, 516
10. Gosał., Jan. Geodezjainżynieryjno-przemysłowa. Krauow; Cz. 1. 1999; Cz. II, 2209, 340; CZ. III, 2010, 378

11. Henneke/Werner. Ingenieurgeodäsie. Anwendung im Bauwesen und Maschinenbau. VEB Verlag für Bauwesen. Berlin. 1982, 560
12. Henneke/Müller/Werner. Ingenieurvermessung. Grundlagen. VEB Verlag für Bauwesen. Berlin. 1988, 314
13. Henneke/Müller/Werner. Ingenieurvermessung. Handbuch und Überwachungsmessung. VEB Verlag für Bauwesen. Berlin. 1989, 360
14. Kahmen, H. Angewandte Geodäsie Vermessungskunde. 20., völlig neue bearbeitete Auflage. Walter de Gruyter. Berlin. New York. 2006, 680
15. Krumphanzl, V. Inzenyrska geodezie I. Praha. Statni nakladatelstvi technicke literatury. 1966, 372
16. Krumphanzl, V., O. Michalčák. Inžinierska geodézia II. Praha. Kartografie, n. p. 1975, 720
17. Michalčák, O. Vosika, O. Veselý, M. Novák, Z. Inžinierska geodézia II. Alfa Bratislava 1990
18. Milev G., I. Milev. Geodäsie (in Deutsch). C. UACG. 2012. 336
19. Moser, G., G. Müller, H. Schlemmer, (Hrsg): Handbuch Ingenieurgeodäsie. Auswertung der geodätischer Überwachung Messungen. Wichmann Verlag. 2000. 508
20. Moser, G., G. Müller, H. Schlemmer, (Hrsg): Handbuch Ingenieurgeodäsie. Grundlagen. Band. 4. Auflage. Wichmann Verlag, Berlin/Offenbach. 2012. 628
21. Möser, M., G. Müller, H. Schlemmer, (Hrsg): Handbuch Ingenieurgeodäsie. Ingenieurbau. Band 2. 2. Auflage. Berlin/Offenbach. Wichmann Verlag. 2016. 338
22. Müller, G. Ingenieurgeodäsie: Verkehrsbau, Eisenbahnbau. Bauwesen. Berlin. 448
23. Müller, G. Ingenieurgeodäsie. Verkehrsbau. Grundlagen. VEB Verlag für Bauwesen. Berlin. 1984, 272
24. Müller, G. Ingenieurgeodäsie. Verkehrsbau. Eisenbahnbau. VEB Verlag für Bauwesen. Berlin. 1984, 448
25. Schwarz, W. (Hrsg). Ingenieurgeodäsie. Springer Spektrum. Berlin. 2017. 622
<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-662-47188-3>
26. Praca Zborowa. Geodezja Inzynieryjna. Tom I. Panstwowe przedsiebiorstwo widawnictw kartograficznych. Warszawa. 1979, 642
27. Schofield W., M. Breach. Engineering Surveying. Sixth Edition. Amsterdam, Boston, . . . Tokyo. Elsevier. 2007, 622
28. Witte, B., P. Sparla, J. Blankenbach. Vermessungskunde für das Bauwesen mit Grundlagen des Building Information Modeling (BIM) und der Statistik. 9. Auflage Wichmann Verlag. Berlin/Offenbach. 2020, 770
29. <http://www.springer.com/series/15072>
30. <https://knizhen-pazar.net/products/books/2694764-inzhenerna-geodeziya-chast-1> – Пенев, П. Инженерна геодезия 1
31. https://uacg.bg/filebank/att_22226.pdf , https://uacg.bg/filebank/att_22227.pdf - Тонков, Д. Инженерна геодезия. Първа част. С., ТЕС Дизайн. 2018. 325. ISBN 978-954-2994-05-3
32. https://uacg.bg/filebank/att_22228.pdf – Тонков, Д. Инженерна геодезия. С., ТЕС Дизайн. 2018. 264. ISBN 978-954-2994-06-0
33. <http://biblio.bg>
34. http://space.bas.bg/bg/publishing_activity/books_and_journals.html – ИКИТ, БАН
35. <http://www.dgk.badw.de/meldungen.html> – Баварска академия на науките, DFG Германия
36. <http://geodesy-union.org/> – СГЗБ.

Рецензенти: чл.-кор. д. а. н. Атанас Ковачев, доц. д-р инж. Венета Коцева, доц. д-р инж. Лъчезар Хрисчев

Адреси на авторите

1. Чл.-кор. проф. д-р инж. Георги Милев, БАН, ИКИТ; milev@geodesy-union.org;
02/872 84 71
2. Почетен проф. д-р инж. Иво Милев, Берлин, Германия

ROLE AND SIGNIFICANCE OF THE SYSTEM OF MONOGRAPHS IN ENGINEERING GEODESY

Corresponding Member Prof. Dr. Eng. Georgi Milev, BAS - SRTI; Korrespondierende Mitglied
der DGK, BAS – Munchen, Germany
Hon. Prof. Dr. Eng. Ivo Milev, Berlin, Germany

СЪЩНОСТ, РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА СИСТЕМАТА ОТ МОНОГРАФИИ В ИНЖЕНЕРНАТА ГЕОДЕЗИЯ